

KONCERTNI ATELJE

DRUŠTVO SLOVENSКИH SKLADATELJEV
SOCIETY OF SLOVENE COMPOSERS

Miha HAAS – klavir

PROGRAM

Leon Firšt, Nana Forte, Matija Krečič,
György Ligeti, Žiga Stanič, Bor Turel

Sreda, 8. junija 2022, ob 19.30

Atrij Mestnega muzeja Ljubljana

Ob 19.00 – Predkoncertni pogovor

Moderatorka: Nina Šenk

WWW.DSS.SI

PROGRAM

Bor TUREL

TRIJE DOGODKI za klavir

Leon FIRŠT

RAPSODIČNA SKICA za klavir*

Matija KREČIČ

間 (»MA«) za klavir*

Nana FORTE

A BROKEN CAR za klavir

Žiga STANIČ

SECANS za preparirani klavir*

György LIGETI

MUSICA RICERCATA za klavir

1. *Sostenuto – misurato – prestissimo – sostenuto* (2 tona)
2. *Mesto e rigido e cirimoniale* (3 toni)
3. *Allegro con spirito* (4 toni)
4. *Tempo di Valse* (»v stilu lajne«) (5 tonov)
5. *Rubato, lamentoso* (6 tonov)
6. *Allegro molto capriccioso* (7 tonov)
7. *Cantabile, molto legato* (8 tonov)
8. *Vivace. Energico* (9 tonov)
9. *Adagio. Mesto* (»v spomin na Belo Bartoka«) (10 tonov)
10. *Vivace. Capriccioso* (11 tonov)
11. *Andante misurato e tranquillo* (»hommage Girolamu Frescobaldiju«) (12 tonov)

O POUSTVARJALCU ...

Miha HAAS

Miha Haas je pianist, koncertni glasbenik, profesor klavirja in komorne igre, raziskovalec različnih področij glasbe ter zagovornik sodobnih metod pri razumevanju izvajalske in pedagoške prakse.

Kot solist ali član ansamblov je nastopil v državah po Evropi, med drugim v Nemčiji, Avstriji, Italiji, Belgiji, Srbiji, Veliki Britaniji, na Hrvaškem, Švedskem, Norveškem, Nizozemskem, v Bosni in Hercegovini ter v ZDA. Je prejemnik nagrad na različnih tekmovanjih v disciplinah klavir solo ter klavirski duo. S pianistom Tadejem Horvatom sta osvojila 2. nagrado na tekmovanju *Concours Grieg* 2009.

Kot solist se je z različnimi orkestri predstavil z deli Mozarta, Beethovna, Chopina, Griega, Gershwina ter nekaterimi sodobnimi slovenskimi skladatelji. Redno nastopa v zasedbah za sodobno glasbo, predvsem z družtvom Neofonia, nastopil je tudi na festivalu Slowind 2019.

Leta 2010 sta z violončelistom Nikolajem Sajkom izdala zgoščeno z deli Griega, Martinuja, Savina in Puciharja, še istega leta pa s klarinetistom Tadejem Kenigom album z deli Alojza Ajdiča. Kot član različnih zasedb se pojavlja tudi na mnogih drugih studijskih posnetkih ali zgoščenkah, med drugim na kompilaciji avtorskih del skladateljice Nine Šenk. Nekateri mednarodni in domači festivali, na katerih je nastopil v zadnjih letih, so: Blackheath Chamber Music Festival London, Festival Internazionale di Musica Portogruaro, Beethovnov festival v Šleziji na Poljskem, festival Imago Sloveniae, cikel komorne glasbe Carpe Artem, Vesperae Musicae ... Haas je aktivno vpleten v raziskave na področju akustike klavirja, klavirja v komornih zasedbah z godali ter na področju historične izvajalske prakse. Kot predavatelj se je udeležil mednarodnih konferenc EPTA v Reykjaviku 2016, na Malti 2018, na Dunaju 2019 ter v

* krstna izvedba

Bonnu 2020. Poleg tega je predaval na konferenci Piano Forum na Rodosu 2017, kot gostujoči profesor pa je deloval na Umetniški univerzi v Gradcu, na Glasbeni Akademiji v Zagrebu, na Akademiji Franza Liszta v Budimpešti, na Indiana University of Pennsylvania v ZDA in drugod. Njegovi strokovni članki so izšli v domačih in tujih revijah, omenimo angleški Piano Journal, kjer je objavil znanstveni članek z naslovom *Tone Colours on the Piano: Acoustic Predisposition or Contextual Illusion?* V letošnjem letu sta z violončelistom Galom Faganellom na konferenci MTNA (Music Teachers National Association of USA) predstavila rezultate akustične raziskave postavitve dua violončela in klavirja v prostoru, ki je prva raziskava na svetu, ki se s tovrstnim vprašanjem ukvarja na znanstveni način.

Haas je od leta 2014 član izvršnega odbora Društva klavirskih pedagogov Slovenije EPTA ter član uredništva strokovne pianistične revija VirKla. V letih 2018 in 2019 je bil tudi vodja projekta konference *Klavirski dnevi*.

Trenutno je izredni profesor za področje komorne igre na Akademiji za glasbo v Ljubljani, kjer poučuje klavirsko literaturo, klavirski duo ter komorno igro. Poleg tega s študenti sodeluje kot mentor pri magistrskih nalogah s področja izvajalske prakse. Z velikim navdušenjem poučuje tudi mlade pianiste vseh starosti na poletni šoli *ArSensei*.

Miha Haas se je rodil leta 1983 v Ljubljani v glasbeni družini. Klavir se je pričel učiti pri šestih letih pri Tanji Zrimšek, nadaljeval je pri očetu Hinku na Srednji glasbeni in baletni šoli Ljubljana (danes KGBL). Študiral je na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Dubravke Tomšič-Srebotnjak, magistriral pa na Konservatoriju v Bruslju pri Aleksandru Madžarju. Za svoje magistrske koncerte je prejel odlikovanje *Great Distinction*.

V času izobraževanja je prejel Škerjančevo nagrado SGBŠ Ljubljana, Prešernovo nagrado Akademije za glasbo in Prešernovo nagrado Univerze v Ljubljani. Udeležil se je tudi mnogih mojstrskih tečajev pri mednarodno prepoznavnih profesorjih kot so I. Lasko, J. Siirala, P. Paleczny, J. M. Huizing, M. Voskresensky ...

... O SKLADATELJIH IN NJIHOVIH DELIH

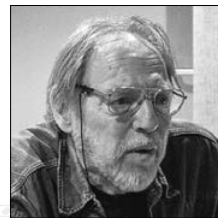
Bor TUREL (1954)

Skladatelj in zvokovni umetnik Bor Turel je študiral kompozicijo pri profesorju Urošu Kreku: najprej od 15. leta naprej zasebno, nato pa na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Študij je nadaljeval na oddelku za elektroakustično glasbo Visokega državnega glasbenega konservatorija v Parizu. Udeležil se je tudi mojstrskih tečajev elektroakustične glasbe oddelka za elektronsko glasbo montrealške univerze v Orfordu v Kanadi (1976), v Salzburgu in mestu Marly-le-Roy v Franciji (1977). Leta 1992 je bil gostujoči skladatelj v elektronskem studiu Visoke šole za glasbo in dramsko umetnost v avstrijskem Gradcu.

Turelova elektroakustična in druga dela so bila izvedena na številnih pomembnih mednarodnih festivalih sodobne glasbe, kot so Biennale des jeunes in Journées audiovisuelles internationales v Parizu, Situacija nova muzika v Beogradu, Štajerska jesen v Gradcu, Muzički biennale v Zagrebu, Tribuna jugoslovanske glasbene ustvarjalnosti v Opatiji, Festival sodobne komorne glasbe v Radencih, Svetovni glasbeni dnevi v Kölnu, mednarodna skladateljska tribuna Rostrum elektroakustične glasbe v Parizu (in drugih evropskih prestolnicah), Festival ISMEAM v Sárvarju na Madžarskem, Svetovni glasbeni dnevi v Kopenhavnu, Prix Italia, Evropski mesec kulture v Ljubljani, Festival sodobne glasbe Klangspuren v Innsbrucku in Synthèse v Bourgesu v Franciji.

TRIJE DOGODKI

Ideja za cikel je nastala ob poslušanju in analizi skladbe *Voiles – Jadra* iz druge knjige preludijev Clauda Debussyja. V skladbi, ki jo je skladatelj napisal v celotonskem atonalnem harmonskem ustroju, tečejo neodvisno trije sklopi tonskih motivov. V dogodkih pa se tonski motivi nizajo okoli središčne repetitivne tonske osi, ki

je v prvem B2 v zgoščevalnem, v drugem B z izmenjujočim alikvotom v enakomernem in v tretjem fis1 v sinkopiranem tempu, z dodanim barvnim učinkom ustavljenega vijaka med strune in na strune položenih kovinskih ploščic. Motivi niso elementi kompozicijske gradnje, so kot zvočni utrinki, ki se pojavljajo in izginjajo. Cikel je prvič v celoti predstavila pianistka Tatjana Ognjanovič leta 1983 na tedanji Glasbeni tribuni v Opatiji in je bil uvrščen med deset obvezno predvajanih skladb na jugoslovanskih radijskih postajah.

Bor Turel

Leon FIRŠT (1994)

Leon Firšt je eden največkrat nagrajenih in najbolj izvajanih slovenskih skladateljev mlajše generacije. Z odliko je končal magistrski študij kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani pri prof. Dušanu Bavdku. Pred tem je na Glasbeni šoli v Celju končal nižjo stopnjo klarineta (prof. Bojan Logar) ter nadaljeval srednjo stopnjo s študijem tolkal v razredu prof. Damirja Korošca na Prvi gimnaziji v Celju in glasbeni šoli Celje. Do sedaj je ustvaril več kot 80 simfoničnih, komornih in solističnih skladb, ki so bile večkrat izvedene na koncertih v Sloveniji in po svetu. Je dobitnik mednarodnih in državnih nagrad, vključno s Prešernovo nagrado Univerze v Ljubljani, prvo nagrado elitnega skladateljskega tekmovanja na Filipinih in Kristalnim grbom Mestne občine Celje.

RAPSODIČNA SKICA

Rapsodična skica za klavir je skladba z mistično atmosfero, kjer glavno temo, ki je skozi skladbo ves čas prisotna, nenehno »motijo« vedno bolj izraziti nepričakovani poudarki. Proti koncu ti poudarki prevladajo, tema pa se jim pridruži v temperamentnem zaključku. Harmonski jezik se giblje v razširjeni tonalnosti in bitonalnosti, razvoj motivičnega materiala pa črpa iz improvizacijske invencije, ki je značilna za Jazz. Skladba je razmeroma

kratka, a kljub temu od izvajalca zahteva kar nekaj tehnične iznajdljivosti in ritmične prefinjenosti.

Leon Firšt

Matija KREČIČ (1988)

Violinist in skladatelj Matija Krečič se je rodil leta 1988 v Ljubljani. Svoje glasbeno izobraževanje je pričel z osmimi leti na glasbeni šoli Vič-Rudnik pri prof. Igorju Oulokinu, nadaljeval pa pri prof. Oliverju Dizdareviću. Leta 2007 je opravil sprejemni izpit na Deželnem Konservatoriju v Celovcu, kjer je študiral violino v razredu prof. Helfrieda Fistra in kompozicijo v razredu prof. Alfreda Stingla. V času šolanja se je udeležil več glasbenih delavnic (Primož Novšak, Helfried Fister, Igor Ozim). Leta 2005 je pri še ne dopoljenih sedemnajstih letih skupaj s pianistom Gašperjem Banovcem posnel ploščo vencev slovenskih ljudskih pesmi, ki je v celoti njuno avtorsko delo. Po izidu sta ploščo predstavila na več recitalih in festivalih po Sloveniji, v Italiji in na Hrvaškem. Projekt ju je vodil do mnogih in mnogoterih sodelovanj.

Med letoma 2008 in 2011 je aktivno sodeloval s skupino Terrafolk – bil je član Terrafolk produkcije in Simboličnega orkestra. Za te zasedbe je tudi komponiral in aranžiral. Igra v triu Cv:B:K, s katerim je decembra 2010 napisal in posnel glasbo za risanko »Biba Malčka in božična zmešnjava«. Aktivno sodeluje z Magnificom, z Galom in Severo Gjurin, Simboličnim orkestrom, s skupinami Orkestrada in Mar Django ter igra v Escape kvartetu. Napisal je glasbo za nekaj kratkih filmov, eden je bil septembra 2012 predstavljen tudi na Festivalu slovenskega filma v Portorožu. Leta 2013 je kot aranžer in violinist sodeloval v oddaji »Kdo si upa na večerjo?« v produkciji RTV Slovenija. V tem letu je napisal tudi nekaj simfoničnih aranžmajev za Magnifica, Gala Gjurina in skupino Siddharta. Kot skladatelj je sodeloval in sodeluje z več slovenskimi zasedbami: Ingenium Ensemble, APZ Alojzij Mav,

PAZ Vinko Vodopivec, Mladi ljubljanski solisti, Tamburjaši, Nika Švarc in Davorin Mori ...

間 »MA«

V japonski kulturi »Ma« (間) opisuje časovni premor, praznino v prostoru – praznino, ki je polna energije in občutja, pa tudi možnosti. V govoru je pavza, ki poudarja pomen pomembnih besed (kontemplativni čas) in spodbuja intuitivno razumevanje v komunikaciji. V vsakdanjem življenju je prisoten tudi kot premor pri pozdravu s priklonom, sicer pa ga je moč zaslediti v vseh vejah umetnosti. V slikarstvu (sumi-e), kjer je pomembna vsaka poteza čopiča in hitrost le-te, ostaja velik del platna neposlikan. Velike prazne ploskve poudarijo energijo, ki jo nosi sleherna poteza s čopičem. »Ma« je osnovni čas in prostor, ki ga za svojo rast potrebuje življenje.

Matija Krečič

Nana FORTE (1981)

Nana Forte izhaja iz skladateljske šole ljubljanske Akademije za glasbo, iz razreda prof. Marka Mihevca. Podiplomsko se je izpopolnjevala na Visoki šoli za glasbo C. M. von Weber v Dresdnu pri prof. L. Voigtlaenderju in na Univerzi umetnosti v Berlinu, kjer je v juliju 2009 z odliko zaključila mojstrski študij v razredu prof. W. Zimmermanna. Po zaključenem študiju v tujini se je vrnila v Slovenijo, kjer uspešno nadaljuje svojo umetniško pot. Njen dosedanj opus obsega solistična, komorna, orkestralna, vokalna in vokalno-instrumentalna dela. Sodelovala je v več izbranih pevskih zborih, prav zato je kot skladateljica že od zgodnjih opusov tesno povezana s človeškim glasom. Njene skladbe doživljajo izvedbe širom Evrope in po svetu, predstavljene so bile na različnih koncertih in mednarodnih festivalih ter bile predvajane na številnih evropskih radijskih postajah.

Med vidnejšimi uspehi zadnjih let izstopa sodelovanje pri projektu desetih evropskih radijskih postaj in festivalov MusMA 2011 (Music Masters on Air), kjer je

Nana Forte zastopala slovenske barve. Za to priložnost napisana skladba z naslovom *A Broken Car* je doživela uspešne izvedbe na kar petih uveljavljenih evropskih festivalih v Belgiji, Italiji, Srbiji, na Portugalskem in v Sloveniji. Njena skladba *MANTRA za godalni orkester* je bila leta 2014 premierno izvedena na Slavnostnem koncertu ob dvajsetletnici ustanovitve Komornega godalnega orkestra Slovenske filharmonije in izdana na njihovi zgoščenki. Priznani švedski zbor Allmänna Sångern je v letu 2014 izvedel njeno skladbo *Libera me za dva mešana zbora* v Luteranski katedrali Petra in Pavla v Moskvi in v Veliki dvorani moskovskega konservatorija in jo posnel za svojo novo zgoščenko. Istega leta sta skladbo izvedla še Švedski radijski zbor pod vodstvom dirigentke Martine Batič na koncertu v Stockholmu in zbor Via-nova-chor iz Münchna z dirigentom Florianom Helgathom.

A BROKEN CAR

Skladba je nastala v letu 2010 za projekt MusMa 2011 (Music Masters on Air), ki povezuje evropske festivale in radijske postaje s skupnim ciljem promovirati sodobno umetnostno glasbo. Skladba *A Broken Car* je bila uspešno predstavljena na kar šestih evropskih glasbenih festivalih v Belgiji, Italiji, Srbiji, na Portugalskem, Madžarskem in v Sloveniji. Predlagana tematika »Glasba in okolje« me je pripeljala do ideje, da klavir postane avto. Avto, ki se pokvari. Trenutek, v katerem se zavemo, kako zelo tehnološko odvisni postajamo in kako nemočni in razdraženi postanemo, ko tehnologija odpove.

Nana Forte

Žiga STANIČ (1973)

Žiga Stanič je slovenski skladatelj, pianist in glasbeni producent. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani je dokončal študij klavirja in kompozicije ter doktoriral iz glasbene teorije. Od leta 2002 je producent Simfoničnega orkestra RTV Slovenija. Njegov skladateljski opus sestavlja

preko 200 skladb za najrazličnejše zasedbe. Kot pianist je krstil večino svojih del za klavir, med drugimi svoj *Koncert za klavir in orkester*, v okviru Slovenskih glasbenih dni leta 2017. Za svoje delo je prejel več domačih in mednarodnih nagrad. V letu 2021 je Društvo slovenskih skladateljev izdalo Staničevo novo avtorsko zgoščenko z naslovom *Barvne sence*, ki vsebuje pretežno simfonična dela.

SECANS

Secans, skladba za preparirani klavir, je nastala na pobudo Društva slovenskih skladateljev za krstno izvedbo pianista Mihe Haasa. Pomen latinskega imena skladbe, ki je sicer enak imenu trigonometrične funkcije, se nanaša na rezanje, delitev, operiranje – kot neka kšna anatomska razgradnja oscilacij tonov ali »kirurški poseg pri odprtem klavirju«. Klavir je prepariran tako, da vsak register proizvaja drugačen tip zvoka, tj. na enem samem instrumentu dosegamo razsežnost polifone orkestracije.

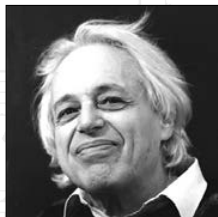
Žiga Stanič

György LIGETI (1923–2006)

György Ligeti je madžarski skladatelj in akademik. Ligeti je eden največjih skladateljev resne glasbe 20. stoletja. Širšemu občinstvu je poznan tudi kot avtor glasbe za filme režiserja Stanleya Kubricka.

Sprva se je šolal na konservatoriju v Transilvaniji (Rumunija). Zaradi njegovega judovskega porekla so šolanje s prisilnim delom leta 1943 prekinili nacisti. Po vojni je Ligeti nadaljeval študij v Budimpešti in diplomiral leta 1949. Kmalu je postal profesor harmonije, kontrapunkta in glasbene analize v Budimpešti, na šoli, kjer je študiral. Decembra leta 1956, dva meseca po zatiranju Sovjetske vojske, se je preselil na Dunaj in prejel avstrijsko državljanstvo.

V začetnem obdobju elektroakustične glasbe se je sprijatelжил s skladateljema Stockhausnom in Koenigom,

ki sta bila pionirja v tej glasbeni struji. Ne glede na to je Ligeti večinoma komponiral glasbo za akustične instrumente, ki pa so pogosto morali izvajati glasbo na način, podoben elektronskemu. Bil je član Evropske akademije znanosti in umetnosti.

MUSICA RICERCATA

Skladatelj je ciklus 11 kratkih skladb napisal med letoma 1951 in 1953, prvič pa je bil izveden šele 1969 v Sundsvallu na Švedskem. Beseda *ricercare* v italijanskem jeziku pomeni *iskati*: sam naslov dela lahko razumemo v kontekstu formiranja skladateljeva stila v njegovem zgodnjem obdobju, ko je na ramenih velikih glasbe prve polovice 20. stoletja, kot so Bartók, Prokofjev in Stravinski, iskal svoj pristop k izrabi tehničnih in vsebinskih zmožnosti klavirske glasbe.

Delo ima svojo edinstveno konceptualno zasnovo: prva skladba sestoji zgolj iz dveh tonov, druga iz treh, tretja iz štirih in tako dalje, vse dokler se v zadnjem enajstem stavku ne pojavi vseh dvanajst tonov kromatične lestvice. Tovrstno konceptualno omejitve, ki je na prvi pogled banalna, Ligeti premosti s stilistično raznovrstnostjo, saj je vsak naslednji stavek napisan z drugačno vsebinsko konotacijo.

1. stavek raziskuje možnosti polimetričnih in poliartikulacijskih struktur na noti a, šele čisto na koncu enodimenzionalno dinamično in agogično rast prekine pojav note d.

2. stavek je v filmu *Eyes Wide Shut* (*Široko zaprte oči*) iz leta 1999 zelo prefinjeno uporabil Stanley Kubrick.

Nastop tretje note, ki prekine neprestano izmenjevanje prvih dveh, se v filmu pojavi točno v srhljivem trenutku, ko glavni junak dr. William Harford (ki ga igra Tom Cruise) ugotovi, da ga nekdo zasleduje. Slavni režiser je v svojem filmskem opusu večkrat uporabil Ligetijevo glasbo, najznamenitejši primer je film *2001: A Space Odyssey* (*2001: Odiseja v vesolju*) iz leta 1968, kjer je uporabil orkestralno delo *Atmosphères*.

4. stavek imitira lajnarja, ki vrti ročico svojega instrumenta v neenakomernem pulzu, včasih hitreje, včasih počasneje, nekajkrat pa se mu ročica tudi zatakne.

Za pianiste največji izziv predstavlja 7. stavek. V njem skladatelj od izvajalca zahteva popolno motorično neodvisnost obeh rok: leva roka igra ostinatno figuro sestavljeno iz sedmih not, desna roka pa igra melodijo v drugačnem tempu, ki se progresivno razvija v večglasje, hkrati pa z ostinatom v levi roki ni v nikakršnem metričnem odnosu. Obvladovanje tovrstne strukture zahteva od pianista učenje povsem nove veščine, ki je sicer v klavirski literaturi nepoznana. Tako Ligeti nakaže pot k raziskovanju skrajnih meja zmožnosti pianista, ki jo kasneje utelesi v svojih klavirskih etudah.

9. stavek ima podnaslov *Béla Bartók in memoriam*, skladatelj v njem citira odlomek iz Bartókove skladbe *Kontrasti za klarinet, violino in klavir*, poleg tega pa se na Bartóka sklicuje tudi s perkusivno izrabo klaviature ter z uporabo polimodalnosti.

11. stavek je posvečen italijanskemu poznorenesančnemu mojstru Girolamu Frescobaldiju, Ligeti pa v njem združuje preteklost in sedanost: stavek je napisan v stilu *ricercarja* (renesančna imitacijsko-polifona oblika), hkrati pa je tema stavka dvanajsttonska serija, kakršno poznamo iz dodekafonske glasbe 20. stoletja. Na eni strani skladatelj uporablja frescobaldijevske principe kot so augmentacija, diminucija in stretta, na drugi strani pa skladba zveni disonančno v duhu modernizma.

Ciklus *Musica ricercata* ponuja nekaj edinstvenega tako izvajalcu kot poslušalcu. Poln je edinstvenih tehničnih izzivov, vsebinsko pa je hkrati inovativen in tradicionalističen, tako da se uspešno vklaplja v repertoar konvencionalnih klavirskih večerov in tudi v nocojšnji spored.

Miha Haas

KONCERT STA OMOGOČILA

Ministrstvo za kulturo RS

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Mestna občina Ljubljana

Mestna občina
Ljubljana

DANZA
Allegro (♩ = 120 ca)

INFORMACIJE

Društvo slovenskih skladateljev

Trg francoske revolucije 6

1000 Ljubljana

01/241 56 60

info@dss.si

www.dss.si

